

Dr Christoff

"Lappone." - Thracien 1889. -

Wielmożny Pan Róży

z domu Lachowiczów

z obrotu znacznym
wzrostem

Wielmożny

Dla Biblioteki Książki

Lachowiczów 1889 r.

ZAKOPANE.

122009

Zakopane.

Któż z polskich turystów nie zna Tatr, nie zna Zakopanego, a przecież od niedawnego dopiero czasu zwrócono uwagę na wartość leczniczą klimatu jego. Zakopane znane jest jako stacja klimatyczna dopiero od roku 1886. Koryfeusz uniwersytetu Warszawskiego Dr. Chałubiński, znakomity lekarz, oceniwszy wartość klimatu tujejszego, a mając dobro kraju na celu, począł wysyłać chorych zamiast do innych miejsc zagranicznych do Zakopanego, z których prawie wszyscy osiągnęli znakomite skutki lecznicze. Obecnie przebywa tutaj stale kilka rodzin w celu leczenia się a mianowicie: Profesor Dr. Chałubiński z rodziną, hr. Raczyński z rodziną, pp. Niemirycze z Warszawy, pp. Dembowscy z Królestwa polskiego, p. Malinowska żona profesora Wszechnicy Jagiellońskiej z rodziną, które to rodziny z pobytu swego tutaj pod każdym względem są zadowolone.

Zakopane leży 820 metrów ponad poziomem morza, jest kotliną otoczoną od południa Tatrami, od północy górą Gubałówką, od wschodu Antołówką, które to góry, jakoteż i rozległe gęste lasy szpilkowe w samym Zakopanem i w okolicy się znajdujące, zasłaniają od wichrów poja-

wiających się tak często w miejscowościach wyżej położonych. Klimat Zakopanego jest średnio górskim; blisko położone miejscowości posiadają już klimat gór wysokich. Co do ciepłoty opadów wodnych i innych stosunków klimatycznych poruczają czytelnika spostrzeżenia meteorologiczne p. Józefa Galletha, nauczyciela szkoły rzeźbiarskiej tutejszej, zestawione w niżej przytoczonych tablicach.

TABLICA I.

Najwyższa i najniższa temperatura w roku.

	Siódma godzina rano		Dwunasta w południe		Siódma wieczorem	
	Najwyższa	Najniższa	Najwyższa	Najniższa	Najwyższa	Najniższa
Styczeń	+ 7.4	- 19.4	+ 9.8	- 16.6	+ 7.6	- 19.0
Luty	+ 6.4	- 18.6	+ 9.2	- 11.7	+ 5.6	- 15.0
Marzec	+ 4.7	- 24.0	+ 11.2	- 10.0	+ 5.6	- 25.0
Kwiecień	+ 11.0	- 6.0	+ 23.5	- 0.9	+ 17.0	- 4.4
Maj	+ 22.0	- 5.4	+ 26.6	- 0	+ 20.6	- 2.1
Czerwiec	+ 21.4	+ 3.4	+ 27.0	+ 6.0	+ 17.0	+ 4.2
Lipiec	+ 23.4	+ 6.0	+ 28.6	+ 8.6	+ 23.6	+ 6.0
Sierpień	+ 19.6	+ 5.6	+ 25.0	+ 8.0	+ 16.4	+ 5.4
Wrzesień	+ 20.0	+ 6.2	+ 24.4	+ 6.4	+ 19.6	+ 2.6
Październik	+ 21.5	- 5.2	+ 23.4	+ 6.4	+ 17.6	- 7.0
Listopad	+ 13.5	- 23.4	+ 16.6	- 12.0	+ 12.5	- 22.0
Grudzień	+ 9.2	- 24.0	+ 10.4	- 16.0	+ 5.0	- 24.0

TABLICA II.

Średnia przeciętna ciepłota z 3ch lat.

	Siódma wie- <i>z rana</i> czorem.	Pierwsza w południe	Dziwiata <i>z rana</i> wieczorem
Styczeń	— 5·8	— 1·5	— 5·0
Luty	— 8·1	+ 5·1	— 6·3
Marzec	— 4·7	+ 2·4	— 2·6
Kwiecień	+ 3·3	+ 9·6	+ 4·1
Maj	+ 8·2	+ 13·8	+ 8·2
Czerwiec	+ 12·6	+ 16·3	+ 10·2
Lipiec	+ 13·3	+ 15·6	+ 12·8
Sierpień	+ 13·1	+ 17·4	+ 13·0
Wrzesień	+ 9·9	+ 13·3	+ 9·9
Październik	+ 9·6	+ 6·1	+ 5·6
Listopad	— 2·2	+ 3·1	— 4·4
Grudzień	— 4·4	+ 2·0	— 2·1

TABLICA III.

Dnie o niebie zupełnie czystém i dni dżdżyste.

	Dnie o niebie zu- pełnie czystém	Dnie dżdżyste
Styczeń	11	12
Luty	11	8
Marzec	6	7
Kwiecień	6	22
Maj	6	9
Czerwiec	8	18
Lipiec	5	10
Sierpień	7	6
Wrzesień	10	7
Październik	6	14
Listopad	7	12
Grudzień	7	11

TABLICA IV.

Dnie zupełnie spokojne —
dnie wietrzne.

	Dnie zupełnie spokojne	Dnie wietrzne
Styczeń	7	9
Luty	15	5
Marzec	10	9
Kwiecień	9	17
Maj	7	10
Czerwiec	5	14
Lipiec	18	11
Sierpień	17	7
Wrzesień	13	18
Paździer.	12	13
Listopad	11	6
Grudzień	5	15

TABLICA V.

Średnia przeciętna ilości opadów wodnych z 3 lat.

Styczeń	1.1
Luty	1.7
Marzec	2.0
Kwiecień	1.5
Maj	5.4
Czerwiec	3.1
Lipiec	7.6
Sierpień	4.3
Wrzesień	3.1
Październik	6.5
Listopad	2.2
Grudzień	3.4

Z powyższych badań wynika, że Zakopane posiada klimat górski w lecie ciepłocie umiarkowanej, a z powodu częstych opadów wodnych, jakoteż z powodu wielkiej ilości rzeczek i strumyków, w porze letniej wilgotny, w zimie więcej suchy.

Ze względu na te cechy w połączeniu ze stopniem wzniesienia, Zakopane należy do klimatów krzepiących, nie zbyt ostro pobudzających. Według twierdzenia wszystkich fizyologów i klimatologów klimat górski wzmacnia dopływ krwi do skóry i do płuc, a zatem sprawia silniejsze oddawanie ciepła i wody z tych organów; podnosi

czynność i energię serca, z początku zwiększa ilość oddechów, potem takową zwalnia, czyniąc je głębszymi. Wzmacnia mięśnie oddechowe, podwyższa łaknienie, wpływa korzystnie na wytwarzanie krwi, a zatem na odżywienie wszystkich organów. Wzmacniając czynność mięśni i nerwów wzmacnia wytwarzanie ciepła i przyspiesza palenie węglików wodu, zapobiega osadzaniu się tłuszczów. Klimat górski działa także przeciw gnilnie. W Zakopaném rany, nawet ciężkie, goją się bez użycia środków przeciwnilnych.

Klimat ten wskazanym jest dla osób od urodzenia wątłych o słabo lub nieprawidłowo zbudowanej klatce piersiowej, jak również dla osób młodych dziedziczną gruźlicą dotkniętych i to nie przez jeden sezon, ale przez czas dłuższy.

Do chorób kwalifikujących się tutaj należą także zołży o typie odrętwiałości, zimnicze obrzmienie śledziony, obrzmienie wątroby, niedokrewność, bladaczka rozwojowa, rekonwalescencye po chorobach ostrych, osłabienia po nadużyciach płciowych, choroby nerwowe z typem odrętwiałości; co do cierpień przewodu oddechowego, to przewlekłe nieżyty oskrzelowe przy obfitych wydzielinach i zwiotczącej błonie śluzowej, w ogóle w chorobach z charakterem odrętwiałości

W ogóle klimat ten wskazanym jest, gdzie chodzi o ćwiczenie płuc. Klimat tutejszy wska-

zany także jest w stanach gnuśnego krążenia, w otyłości wskutek nadmiernego żywienia się przy niedostatecznym używaniu ruchu.

W dychawicy nerwowej i oskrzelowej jeżeli takowa nie jest wywołana rozedmą płuc wysokiego stopnia lub ciężkimi wadami serca, lub miażdżycą tętnic.

Przeciwszkanym klimat ten jest przy małej odporności względnie przy większej pobudliwości organizmu w chorobach zapalnych ostrych. Dla chorych skłonnych do krwotoków płucnych i tych u których sprawa rozpadowa płuc odbywa się w wyższym stopniu, w ogóle tam gdzie wskazanym jest oszczędzanie płuc. Przeciwszkanym jest klimat ten w chorobach serca organicznych niekompensowanych i procesach miażdżycowych tętnic wyższego stopnia. Jakkolwiek zdawałoby się, że w klimacie tutejszym chorym skłonny do krwotoków płucnych źle się będzie powodzić, to jednak znane są wypadki, że i tacy chorzy, przebywając dłuższy czas w Zakopanym ani razu przez czas swego pobytu tutaj krwotoku nie mieli i dla tego tu właśnie na stały pobyt pozostali. Jako przykład pozwalam sobie wspomnieć p. D. z Królestwa polskiego, mieszkającą stale obecnie w Zakopanym. Co do chorób gorączkowych i zapalnych ostrych, to mogę z własnego doświadczenia nabytego w Zakopanym powiedzieć

że takowe przebiegają korzystnie. Muszę także wspomnieć o świetnym rezultacie działania klimatu w Zakopaném w przypadku, który miałem sposobność obserwować. Panna L. z Warszawy, która w przeszłym roku wysłaną została do Gorycyi w celu przepędzenia tam zimy dla kataru w szczytach i wysięku opłucnego po stronie lewej, podaje, że tam przez cały czas gorączkowała. Tymczasem w Zakopaném z wyjątkiem jednego dnia, w którym ciepłota wieczór wynosiła 38·5, nigdy nie gorączkuje, wysięk prawie w zupełności został wessanym, objawy nieżyty w szczytach bardzo nieznaczne, apetyt dobry, ciężar ciała z każdym dniem wzrasta, ogólny stan odżywienia świetny.

Zachowanie się chorych dotkniętych cierpieniami narządu oddechowego musi być zupełnie inne, jak w miejscach klimatycznych w Alpach, a zwłaszcza w zimie, która tutaj jest dosyć mroźna. Dnie spokojne i pogodne pozwalają chorym w godzinach południowych używać przechadzki. Po zatém jednak chorzy tacy muszą pozostawać prawie ciągle w mieszkaniu.

Jeżeli lékarze Nowego Yorku z dobrym skutkiem swoich chorych do klimatu zimno suchego Hudsonsbaiu posélać mogli, jeżeli dotknięci gruźlicą chorzy w Arradidai Weldernews, miejscowości, leżącej w północnej części prowincyi Nowy-

York, zostali uzdrowieni, dlategożbyśmy w Zakopaném nie mogli odnieść pomyślnych rezultatów. W Zakopaném gruźlica jest wcale nie znaną, a czasem wydarzające się zapalenia płuc, przechodzą bardzo pomyślnie i nie przechodzą nigdy w stan chroniczny z charakterem gruźliczym. Dla wszystkich zaś innych chorych, u których narząd oddechowy nie jest dotknięty żadném cierpieniem, klimat ten w zimie może oddać jeszcze znakomitsze usługi.

A zatem w Zakopaném znajdują się dzielne środki lecznicze. Powietrze górskie przepęnlone wonią żywiczną lasów. Woda czysta bez domieszek organicznych, równająca się prawie destylowanej. (Azotan srebra nie tworzy osadu). Chodzenie po górach.

W okolicy Zakopanego znajdują się w Jaszczurówce cieplice naturalne posiadające wodę kwalifikującą się do kąpeli letnich. Tej wiosny zostanie staraniem Wydziału krajowego droga z Zakopanego do Jaszczurówki zbudowaną. Nadto znajdują się tutaj dwa zakłady wodolecznicze Dra Wenantego Piaseckiego i Dra Andrzeja Chramca, których urządzenie pod względem zdrowotnym i komfortu nie pozostawia nic do życzenia. Z końcem roku zeszłego otwartą została publiczna aptéka p. Ferdynanda Tabeau, bogato wyposażona w środki lecznicze i posiadająca

wszystkie powszechnie używane wody mineralne w znacznej ilości, umożliwi zatem leczenie klimatem i wodami mineralnemi.

W tym sezonie zaprowadzoną zostanie żętyczarnia dostarczająca także kefiru.

Znajdują się tutaj także kąpiele rzeczne basenowe z tuszami, własnością p. Józefa Sieczki będące, które w zeszłym sezonie bardzo licznie były uczęszczane.

Sezon letni trwa od 15 Czerwca do 15 Września; powinien trwać do połowy października, we wrześniu bowiem bywają dni najpiękniejsze i najspokojniejsze o jednostajnej umiarkowanej ciepłocie. Zakopane od natury obdarzone tak hojnie przed szesnastu laty było jeszcze lichą osadą. Jakże odmienną dziś postać tworzy. W lecie rojne tłumy publiczności ze wszystkich stron Polski i z zagranicy szukającej zdrowia i rozrywki i chcącój oglądać te cudy natury, tworzą z Zakopanego jedno z najwięcej ożywionych i pełnych ruchu miejsc klimatycznych. Nie brak tu także ruchu i ożywienia w zimie. Znajdujące się tutaj rodziny dla kuracyi, szkoła przemysłu drzewnego i szkoła koronkarska nadają Zakopanemu cechę pokaźnego i ożywionego miasteczka. To wszystko winno Zakopane Profesorowi Dr. Chałubińskiemu, który nie szczędził ani kosztów ani pracy dla rozwinięcia tego

tak rozkosznego miejsca. Za przykładem tego nieocenionego męża poszli i inni Koryfeusze wiedzy lekarskiej profesor Dr. Baranowski i profesor Dr. Korczyński wysyłając tutaj swoich chorych. Wielkie zasługi położyły około Zakopanego Towarzystwo Tatrzańskie i Zarząd stacyi klimatycznej, jakoteż p. starosta Orobkiewicz, który je zawsze swoją ojcowską prawdziwie opieką otacza. Zakopane rozwija się z każdym rokiem coraz więcej. Ilość osób tutaj przybywających nie tylko z całej Polski ale i z krajów zagranicznych wzrasta w każdym sezonie.

Obecnie Zakopane liczy około 250 domów, mających przeszło 600 pokojów, 3 hotele a mianowicie: hotel w dworcu Tatrzańskim, hotel pod Giewontem, hotel Jadwinówki, posiada 1 cukiernię, 3 restauracje, 2 sklepy dobrze zaopatrzone, urząd pocztowy i telegraficzny.

Co się tyczy zaś rozrywek i przyjemności, to oprócz natury, która najwięcej podziałała, to i biedna ludność górską, a przedewszystkiem Towarzystwo Tatrzańskie i Zarząd stacyi klimatycznej starały się i starają aby gościom tu przebywającym, chociaż tém, czém chata bogata — pobyt przyjemnić.

1). Muzyka grywająca 4 godziny dziennie, z rana w dworcu Towarzystwa Tatrzańskiego, po południu w lasku.

2). Dworzec Tow. Tatr. posiadający salę balową i koncertową, fortepian, bilard. W każdą niedzielę odbywają się wieczorki z tańcami (reuniony) na których dotąd zawsze się wybornie bawiono.

3). Czytelnia posiadająca wszystkie polskie ważniejsze dzienniki i wiele zagranicznych.

4). Przechadzki po parku i wycieczki w Tatrzy i okolicę.

5). Muzeum zoologiczne i mineralogiczne.

6). Zwiedzanie znajdującej się tutaj szkoły przemysłu drzewnego jakoteż szkoły koronkarskiej, których wyroby nie tylko na wystawach krajowych ale też i zagranicznych wszelkie uznanie sobie zyskały. Zarząd szkół tych pozwala także korzystać gościom z nauk praktycznych jako uczniom nadzwyczajnym (hospitantom).

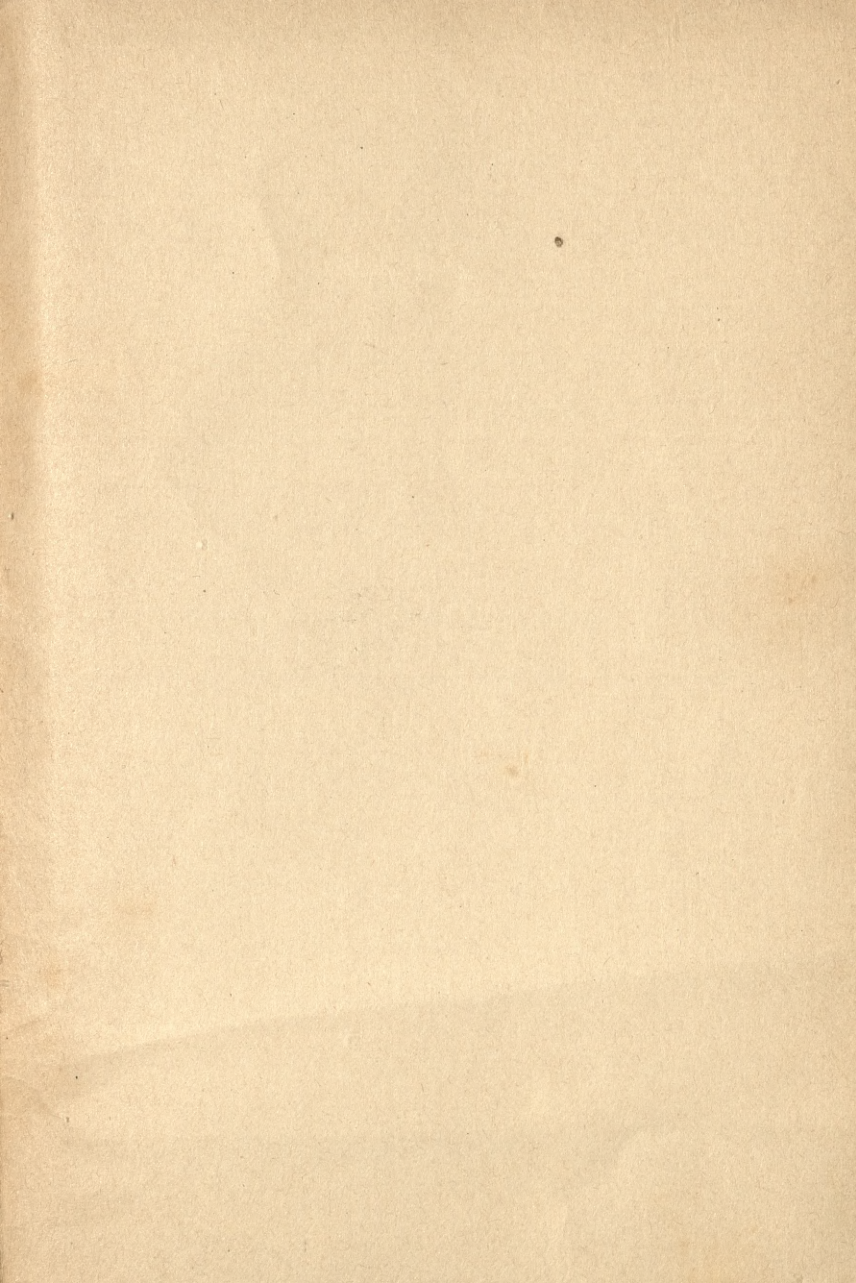
Kończąc ten krótki opis Zakopanego polecam gorąco opiece i pamięci P. T. kolegów, na które zasługuje ten piękny i tyle zalet mający, a tak mało znany zakątek ziemi naszej, nie stojący niżej od wielu podobnych a świetnym powodzeniem cieszących się miejscowości zagranicznych.

Zakopane, w Styczniu 1889.

Dr. Br. Chwistek

lekarz Stacji klimatycznej.

(1889r.)
Z początkiem roku bieżącego otwartą została
koncesjonowana apteka w Zakopanem
Ferdynanda Tabaczu i zaopatrzona we wszel-
kie środki lecznicze objęte farmakopeą
jak i w środki obecnie używane. —
Stwierdził na składzie posiada - francuski eo-
gras kurycyjny, wina lecznicze, jak w Sa-
ga, maderę, wina chinowe - pepsynowe -
z rimbaberum chińskiem i inne. —
Wody mineralne częściej używane ma
na składzie - zagraniczne na ządanie
sprawdzam. —

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

122004

DO KORZYSTANIA W CZYTELNI